

Insuldi trombolüüsravi ja suukaudse antikoagulantravi ohud

ELMÜ XV Suvekool 2013

Kuido Nõmm

TÜK AIK EMO

KVÜÕA

Tartu Kiirabi

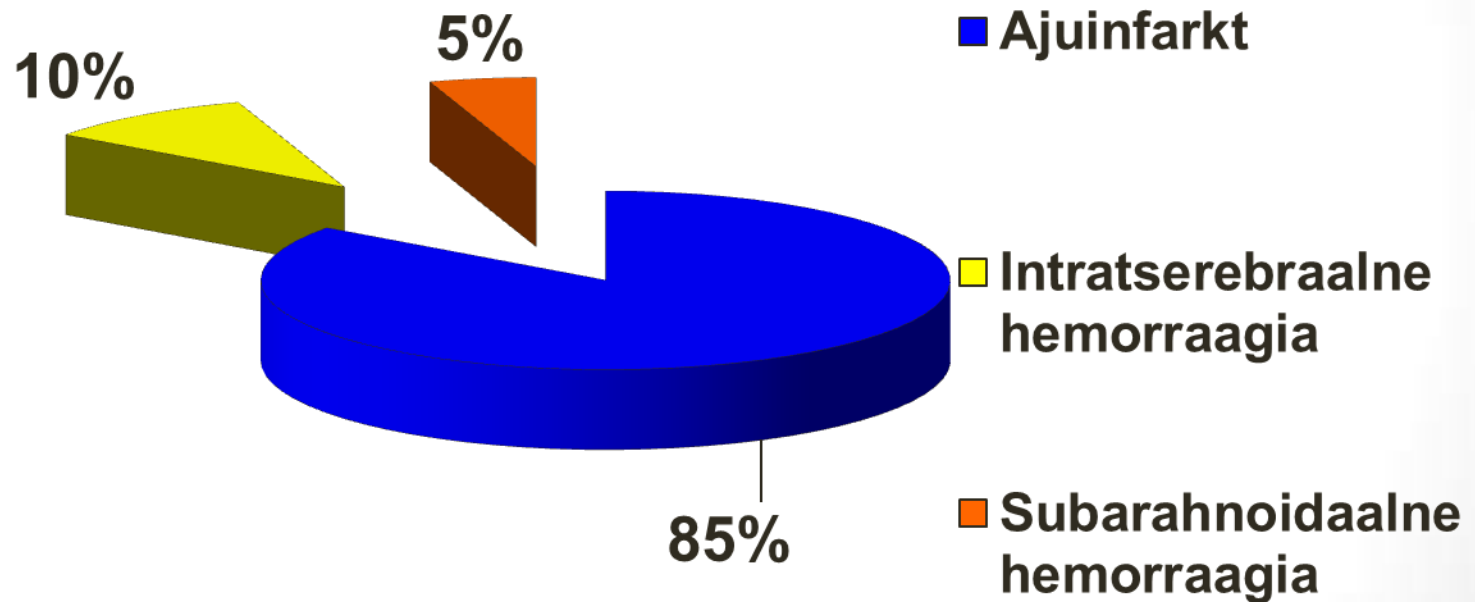
Janika Kõrv

TÜ närvikliinik

Mis on insult?

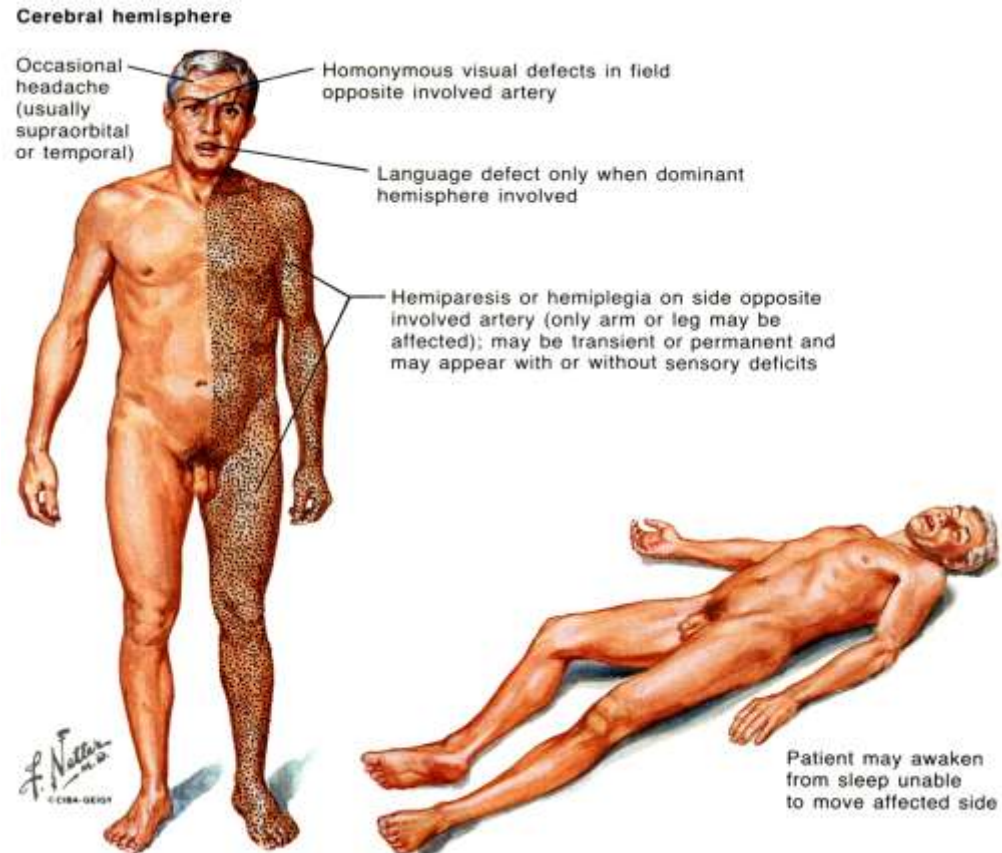
- Ajurabandus - äkki tekkinud lokaalsete neuroloogiliste ärajäämanähtude ja/või üldsümptomitega kulgev sündroom, mis kestab rohkem kui 24 tundi ja millel on tõenäoliselt vaskulaarne põhjus.
- Insult on kliiniline diagnoos, kuid piltdiagnostika on vajalik alaliikide täpsustamiseks!

Insuldi alaliigid

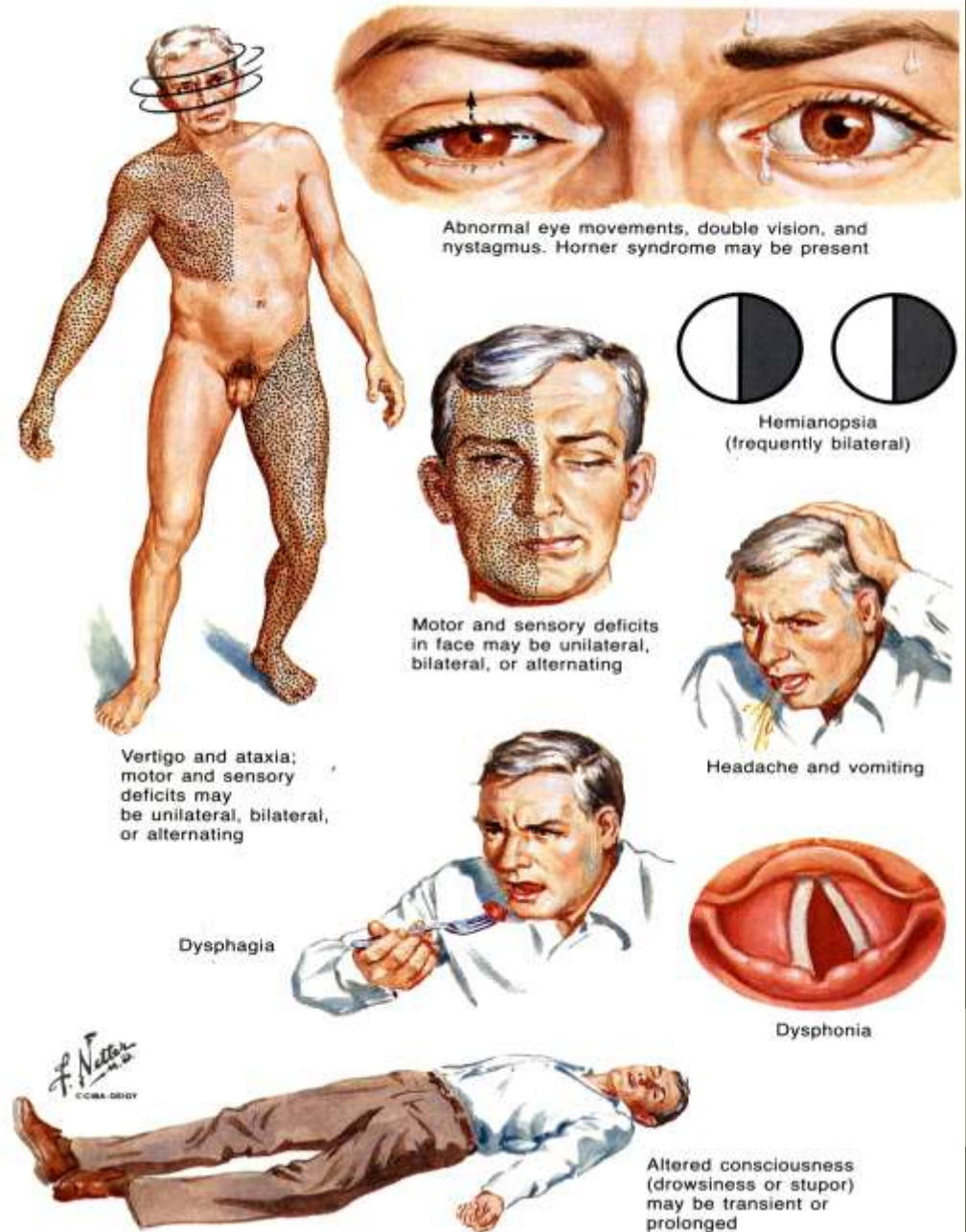
Aju poolkerade kahjustussündroom

1. **Motoorikahäire:** spastiline (hemi) parees või pleegia. Miimiliste lihaste halvatus.
2. **Afaasia-** juhtiva poolkera kahjutusel
3. **Tundlikkuse häire** vastaskehapoleel. Hemihüpalgeesia.

Ajutüve kahjustus-sündroom

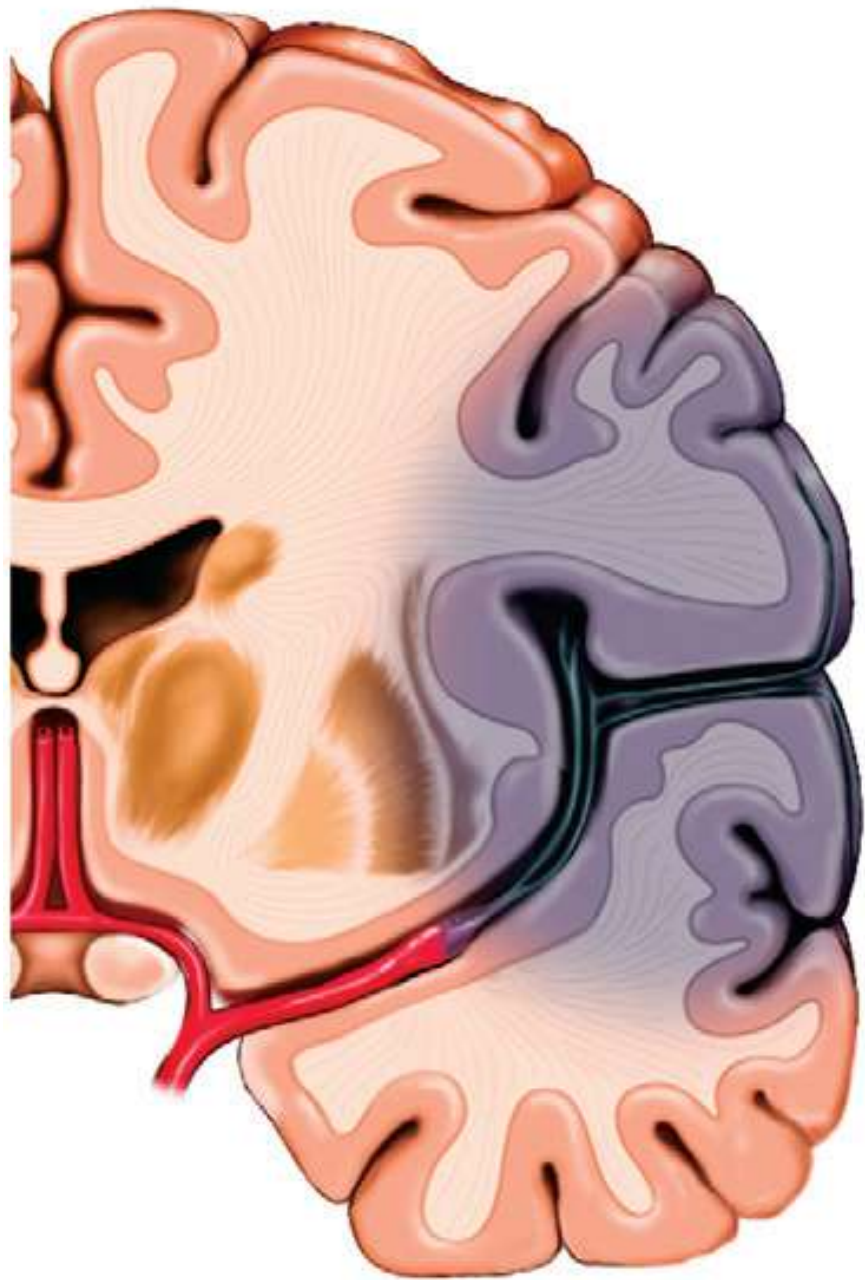
1. Alterneeruvad e. ristuvad sündroomid
2. Düsartria ja düsfaagia, diploopia
3. Ataksia

Veresoon ummistub

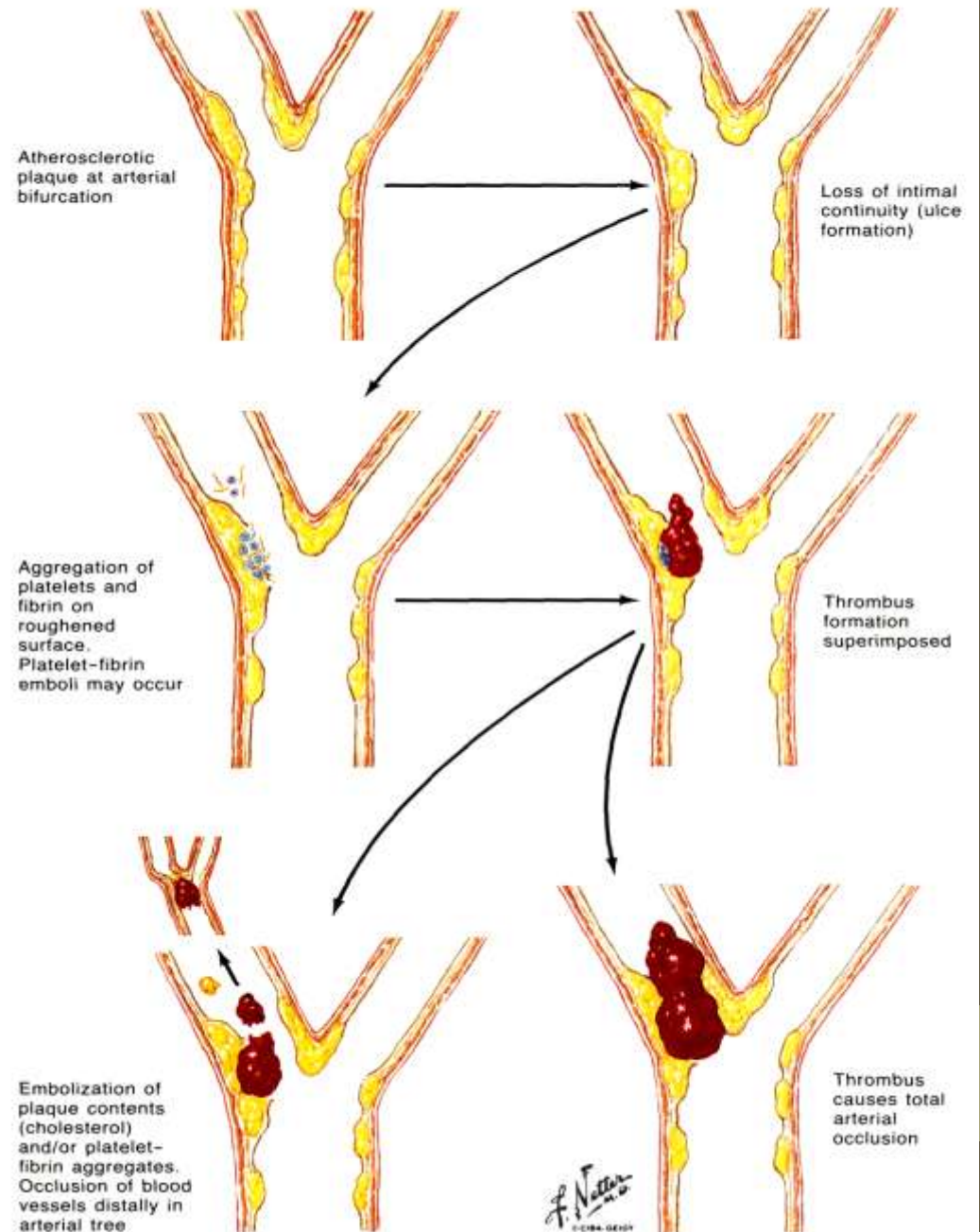

Ajuinfarkt

Aterotromboos

Atherosclerosis, Thrombosis, and Embolism

Cardiac Sources of Cerebral Emboli

Mitral stenosis and mural and valvular thrombi

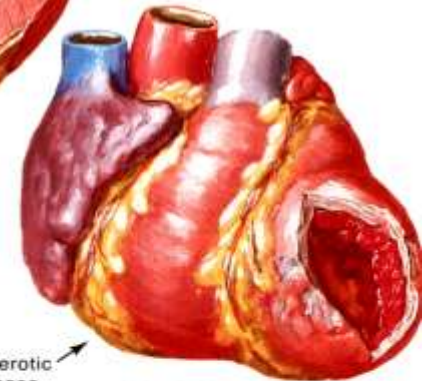
Subacute bacterial endocarditis, vegetations

Valve replacement with thrombus formation

Myocardial infarction with mural thrombus

Arteriosclerotic heart disease

Ventricular aneurysm with intraluminal clot formation

Congestive heart failure with atrial fibrillation

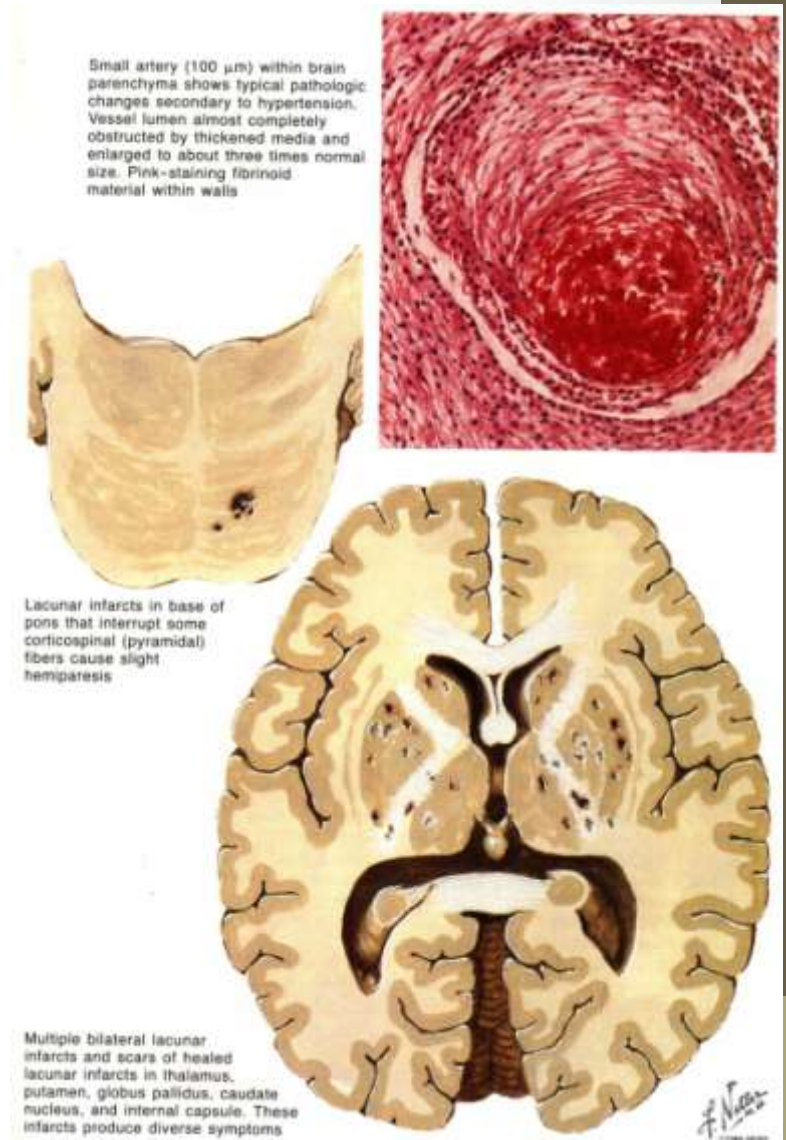
F. Netter
© 1984-1985

Embolid südamest

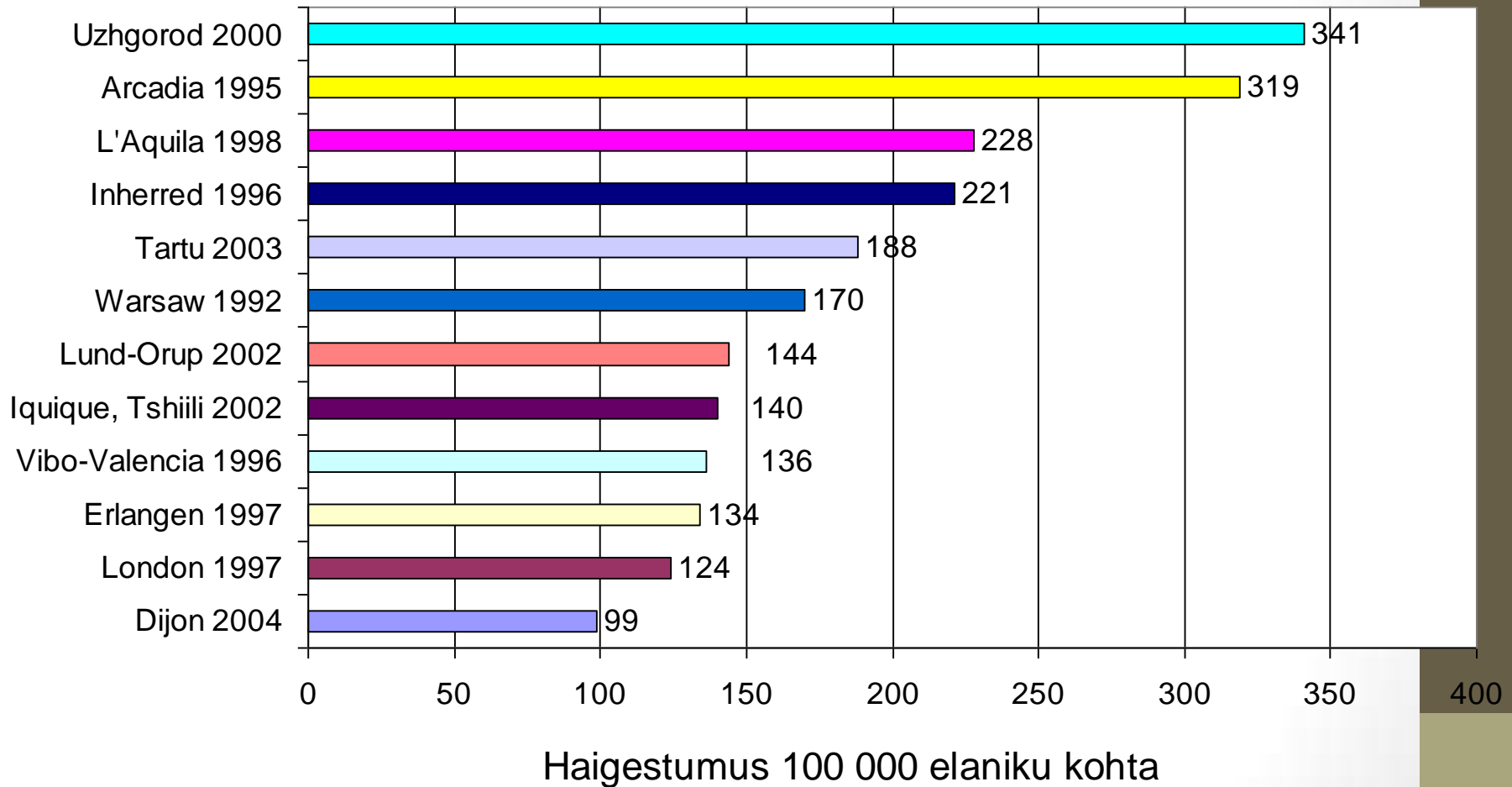

Väikeste veresoonte haigus

- Hüpertensioon
- Ateroskleroos
- Suhkurtõbi

Insuldi esmashaigestumus erinevates maades

Standarditud vanuse järgi Euroopa rahvastikule

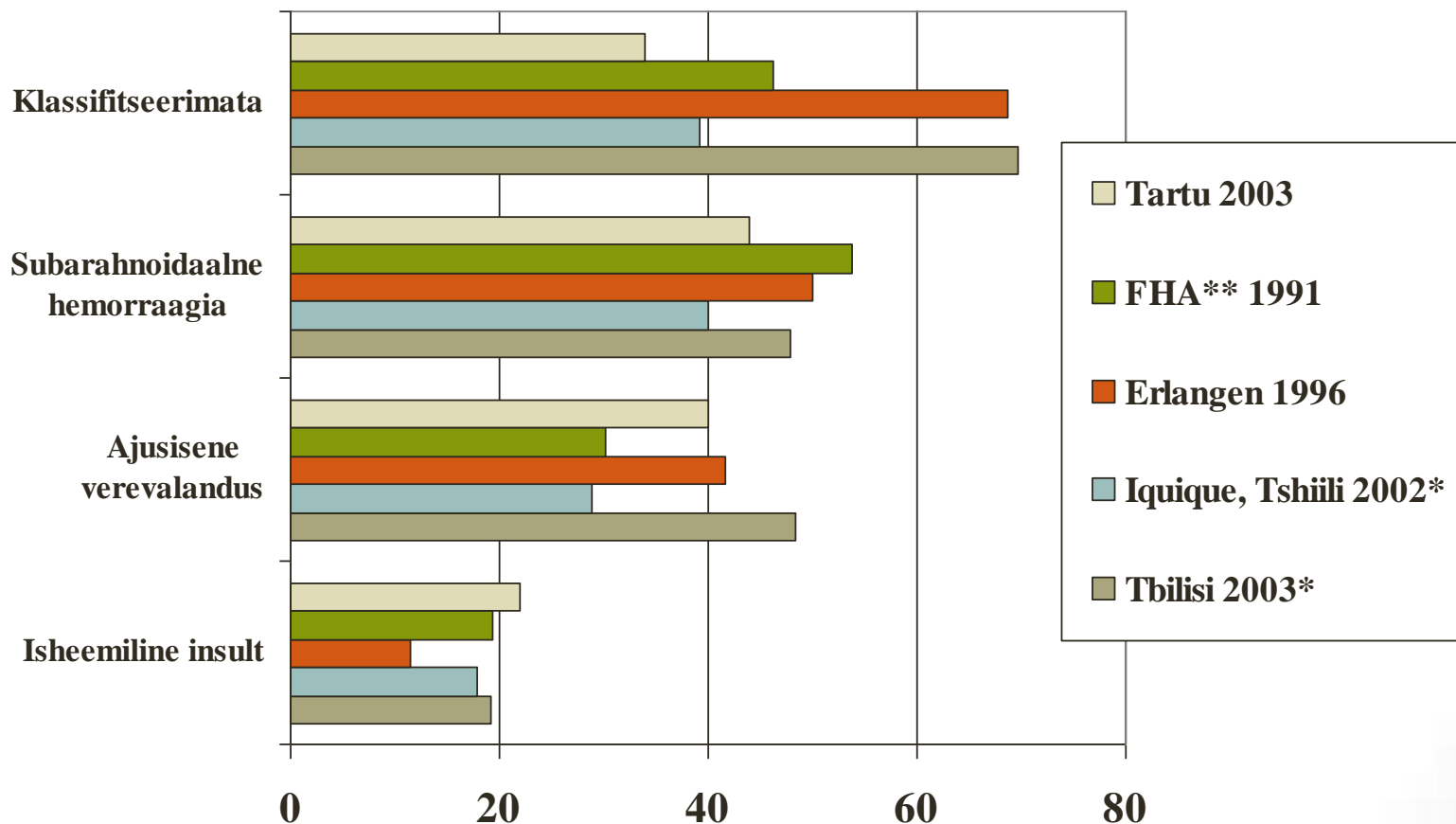
Insuldi jääknähud

Mitteletaalsed insuldid (70 - 75% ¹⁻³)

- Puue 33% ^{2,3}
- Dementsus ⁴
- Võimetus iseseisvalt toime tulla

1. World Health Organization. *World Health Report* 1999. Genova: WHO 1999;
2. Bonita R. *Lancet* 1992;339:342–344;
3. Hankey GJ, Warlow CP. *Lancet* 1999;354:1457–1463;
4. Henon H. *Clin Exp Hypertens* 2002;24:677–686.

28-päeva letaalsus insuldi alaliikide järgi

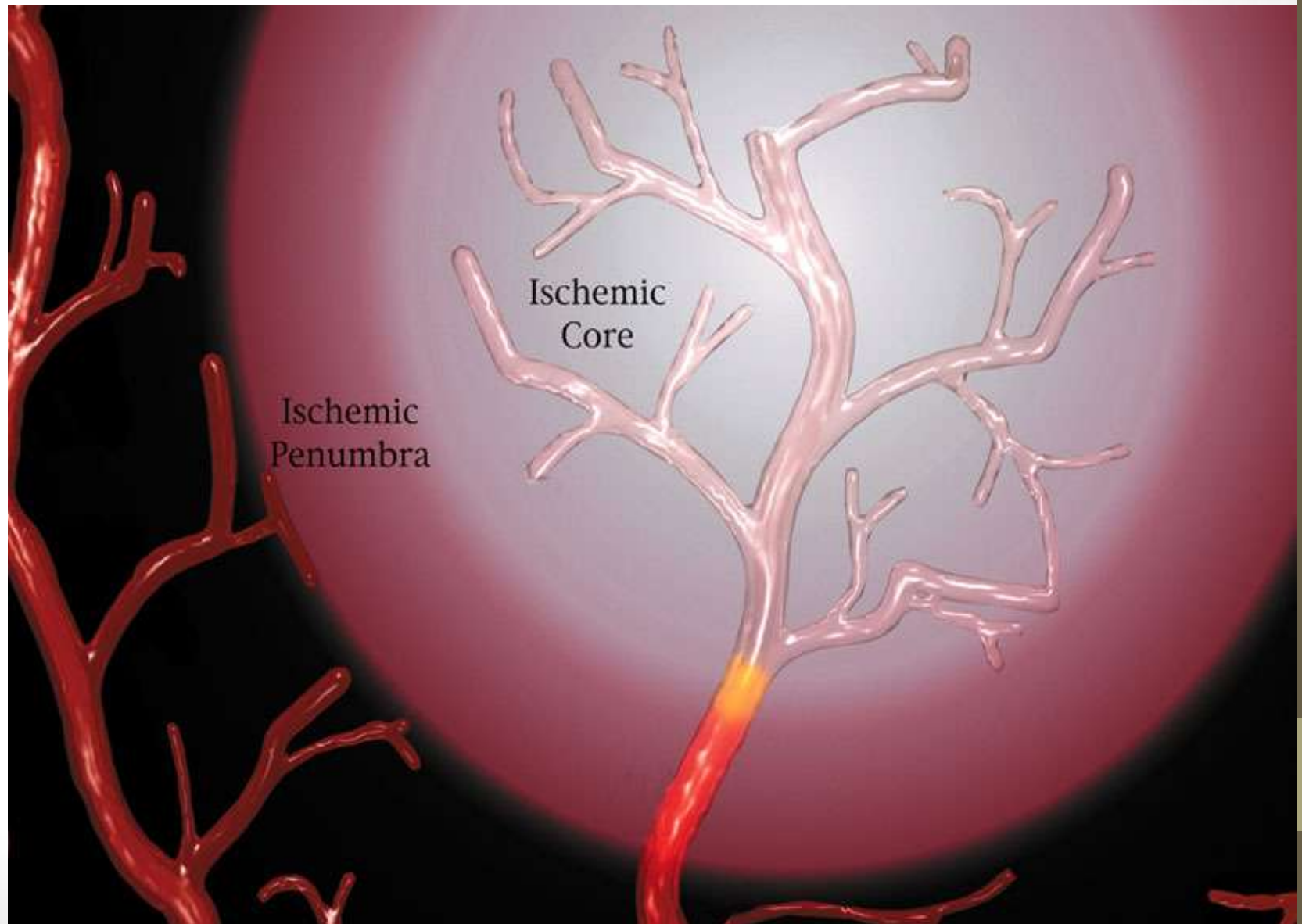

*30-päeva

**Soome Südameassotsiatsiooni register

%

Riskikude ehk penumbra

Riskikude väheneb aja jooksul

Minutid

Riskikude väheneb aja jooksul

3 h

Riskikude väheneb aja jooksul

4,5 h

Riskikude väheneb aja jooksul

6 h

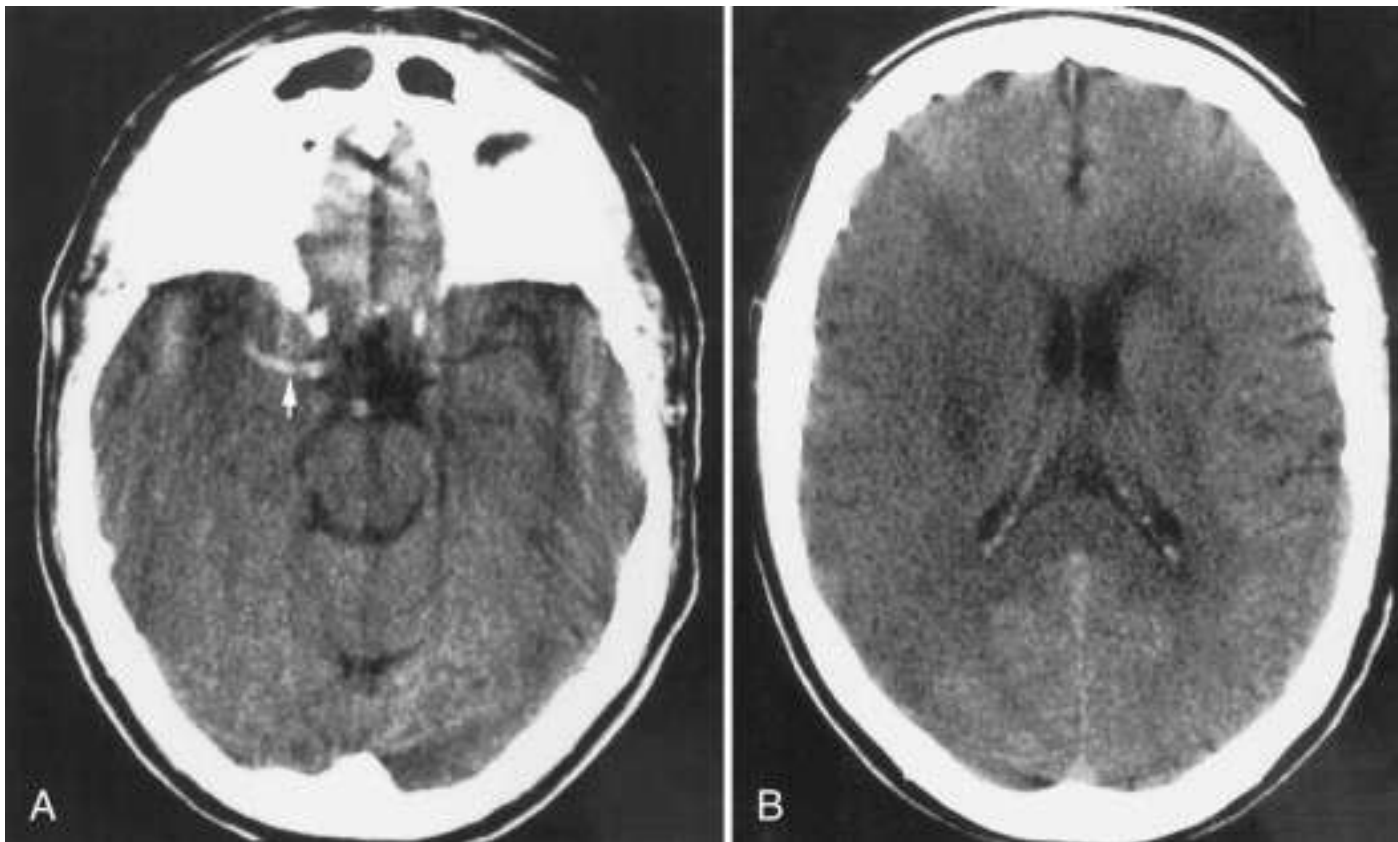
Riskikude väheneb aja jooksul

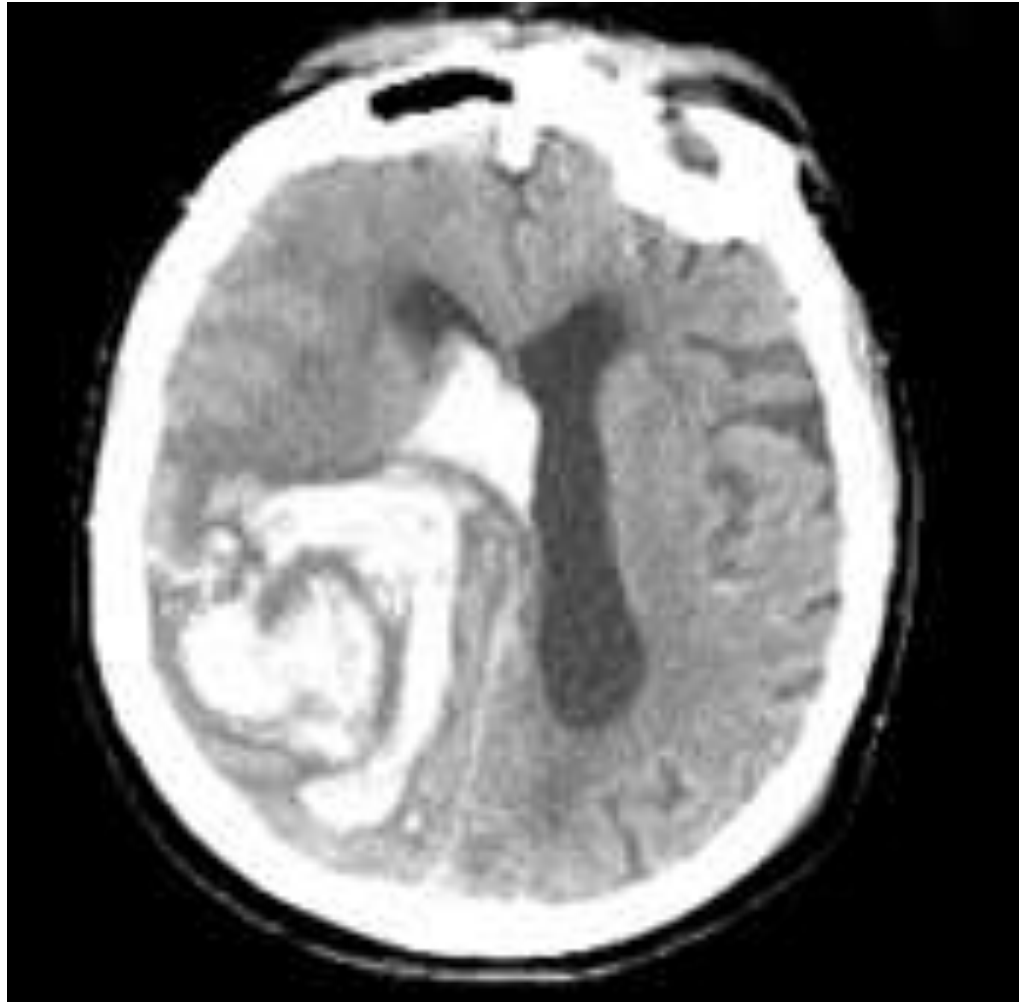
24 h

Hüperdensne *a. cerebri media*

Ajuinfarkt paremal *a. cerebri media* paremal

Intratserebraalne hemorraagia

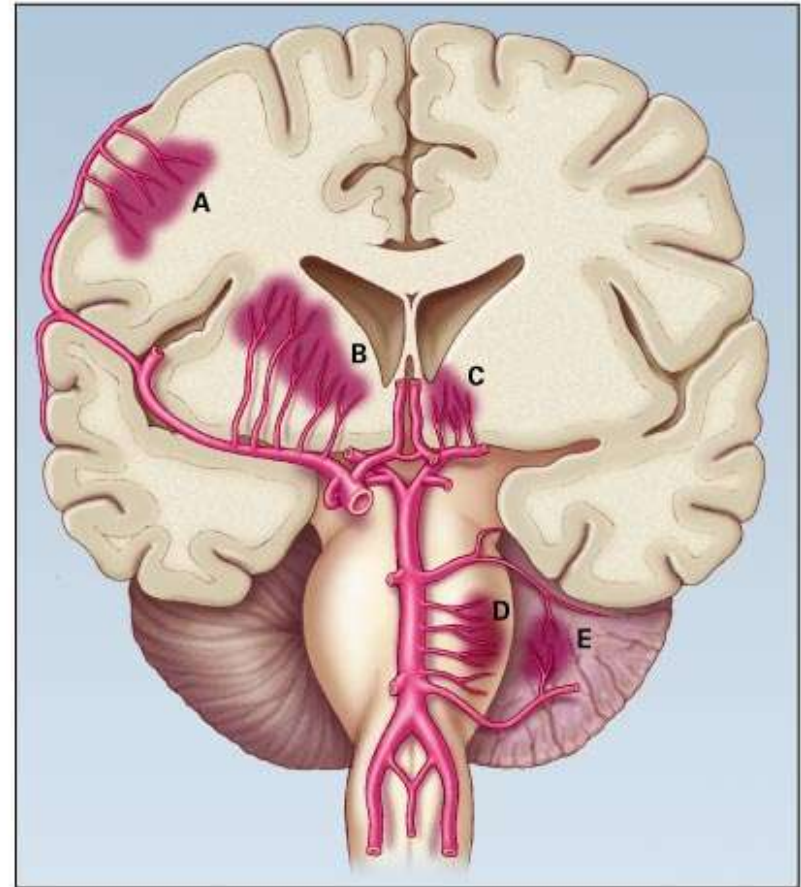

Intratserebraalse hemorraagia riskitegurid

- Hüpertensioon
- Amüloidangiopaatia
- Koagulopaatiad (antikaogulandid, vere-, maksahaigused, hemofiilia jne)
- Narkootikumid, alkohol.
- Madal kolesteroolitase
- Aneurüsmid, AVM, kavernoos, Tu

Intratserebraalne hemorraagia

- **Koldesümptomid + üldsümptomid** (ajukestade ärritus, IKR↑)
  - Teadvushäired
  - Meningeaalsündroom
  - Oksendamine
  - Peavalu
- **Kliiniline pilt sõltub kolde asukohast, suurusest, tekkekiirusest.**

Insuldi raskuse hindamine

NIH insuldiskaala: NIHSS

- 11 valdkonda: min 0 – max 42 punkti
- Hinnatakse tegelikku võimekust
- Hindamise aeg: 5 min
- Sai laiemalt tuntuks NINDS tromblüüsi-uuringust.
- Väga laialt kasutusel

NIH insuldiskaala (NIHSS)

■ Teadvus	0 - 3	■ Motoorika	
■ Korraldused	0 - 2	❖ Ülemine (D/S)	0 - 4
■ Orientatsioon	0 - 2	❖ Alumine (D/S)	0 - 4
■ Kõne	0 - 3	❖ Nägu	0 - 3
■ Artikulatsioon	0 - 2	■ Tundlikkus	0 - 2
■ <i>Neglect</i>	0 - 2	■ Koordinatsioon	0 - 2
■ Bulbuste liikuvus	0 - 2	■ Vaateväljad	0 - 3

Akuutne isheemiline insult

112

Üldine ravi, neuroproteksioon?

Rekanalisatsioon

Alteplaas, trombektoomia

Etioloogia täpsustamine

Tüsistuste ennetamine

Sekundaarne preventatsioon

Rehabilitatsioon

Kodu

EMO

4,5 h

24 h

Väljakirjutamine

Aeg

Täpne diagnoos

Uuringud insuldi korral – kohe kõigil

- oKompuutertomograafia või magnetresonantstomograafia

Täpne diagnoos

Uuringud insuldi korral – kohe kõigil

- AR
- SatO2
- Kliiniline veri
- Biokeemia: glükoos, uurea, kreatiniin, elektrolüüdid, CRV
- EKG

Täpne diagnoos

Uuringud insuldi korral - vajadusel

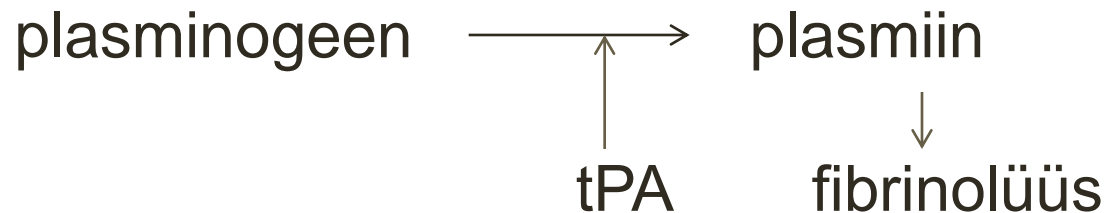
- INR, APTT
- Troponiin - T, CKmb - vajadusel
- veregrupp, Rh-faktor
- D-dimeerid
- Röntgen üv kopsudest
- UH-kaela magistraalarteritest – dissektsioon?
- KT – angiograafia, perfusiooni KT
- Liikvori analüüs (SAH?, infektsioon?)

Actilyse®

Rekombinantne koe tüüpi plasminogeeni aktivaator -
alteplaas

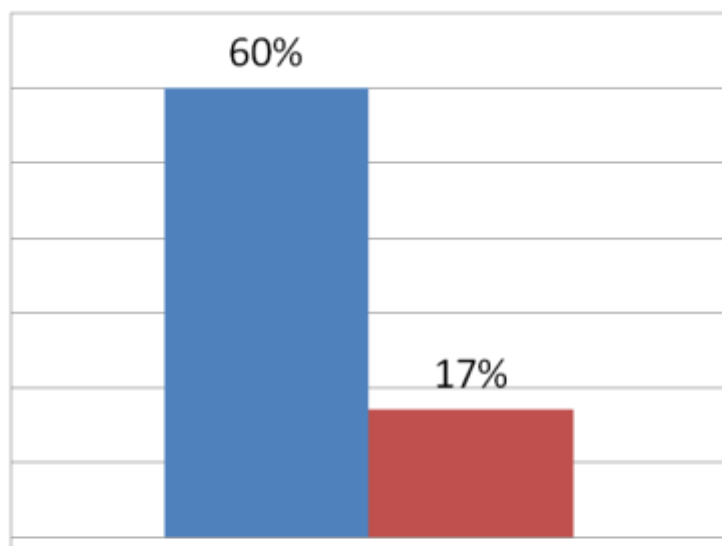
Lühike poolväärtusaeg tagab ravimi kasutamise turvalisuse

Eesmärk trombi kiire lõhustamine, et päästa
riskikude

Trombolüüs 3 tunni jooksul

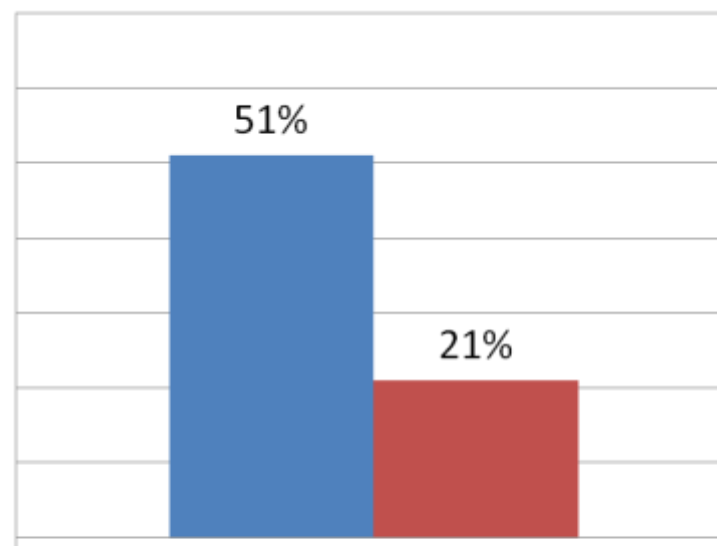
Alteplaas

3 kuud pärast insulti

■ Rankini skoor ≤3 ■ letaalsus

Platseebo

3 kuud pärast insulti

■ Rankini skoor ≤3 ■ letaalsus

The NEW ENGLAND JOURNAL of MEDICINE

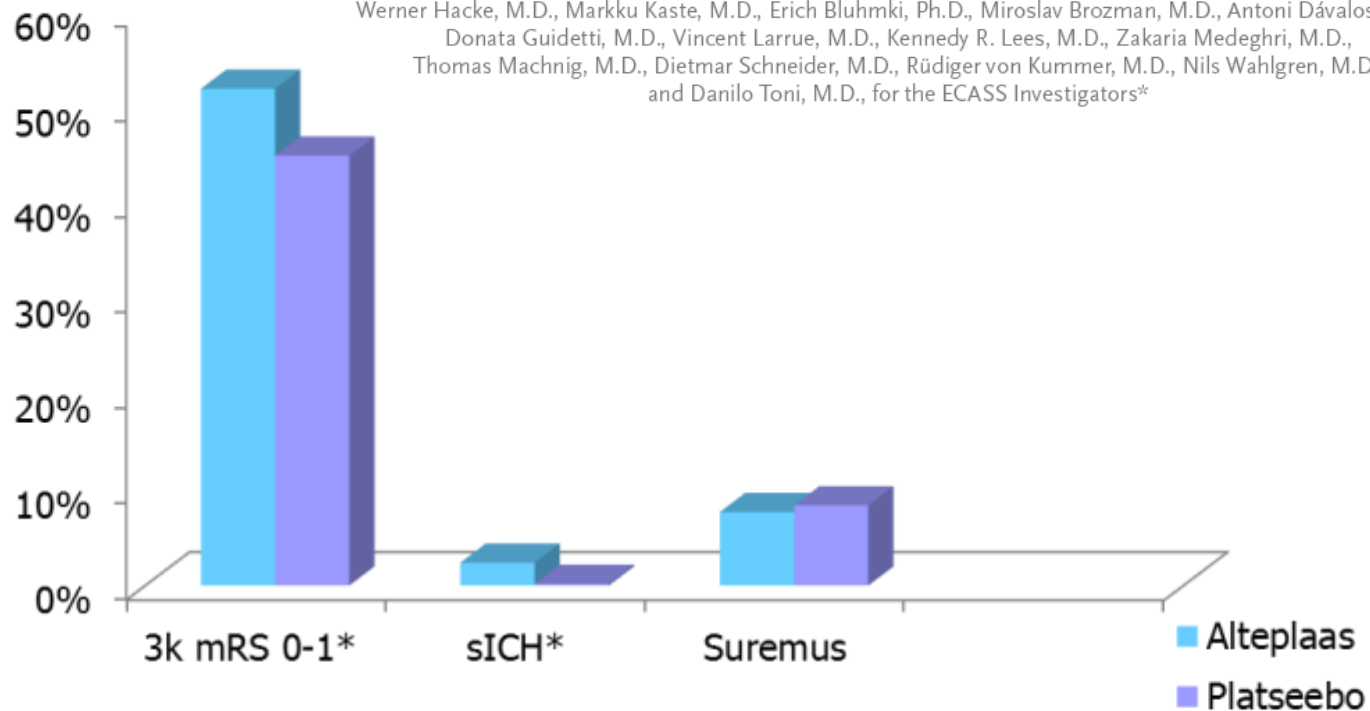
ESTABLISHED IN 1812

SEPTEMBER 25, 2008

VOL. 359 NO. 13

Thrombolysis with Alteplase 3 to 4.5 Hours after Acute Ischemic Stroke

Werner Hacke, M.D., Markku Kaste, M.D., Erich Bluhmki, Ph.D., Miroslav Brozman, M.D., Antoni Dávalos, M.D.,
Donata Guidetti, M.D., Vincent Larrue, M.D., Kennedy R. Lees, M.D., Zakaria Medeghri, M.D.,
Thomas Machnig, M.D., Dietmar Schneider, M.D., Rüdiger von Kummer, M.D., Nils Wahlgren, M.D.,
and Danilo Toni, M.D., for the ECASS Investigators*

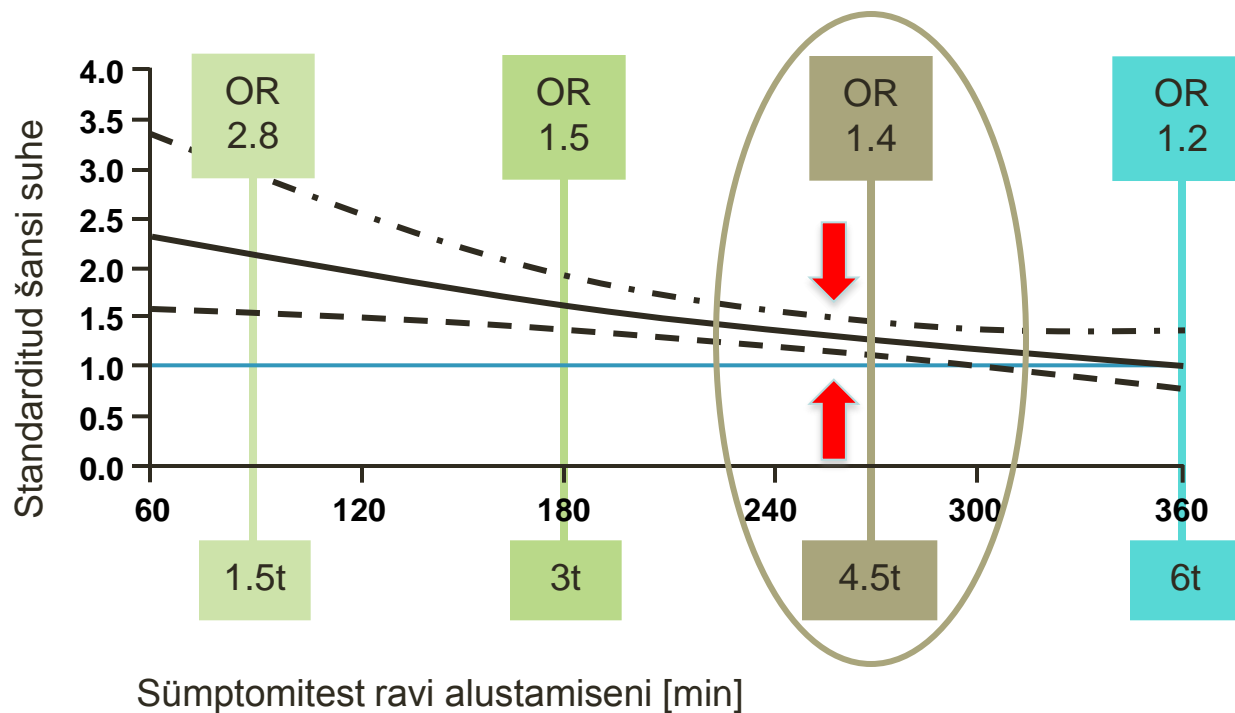
P<0,05

Trombolüüsi näidustused

- Kerge või keskmise raskusega isheemiline insult
- Kliinilise leiu püsimine 30min – 4,5 h
- Patsient ei vajanud igapäevaelus kõrvalabi
- Kui KT-s algava infarkti tunnused vähem kui 1/3 *a. cerebri media* varustusalast

Ülitähtis varane ravi alustamine

Triaaž - kiirabi

- Insuldisümptomitega haige, kes sobib ajaliselt trombolüüsiks tuleb transportida haiglasse, kus trombolüüsi tehakse.
- Peab EMOs olema hiljemalt 3,5 (4) t jooksul alates sümptomite tekkest

- EMO valvearst teavitab valveneuroloogi ning radioloogiateenistust;
- EMOs võetakse kliinilised ja biokeemia vereanalüüsid, APTT, INR, veregrupp, Rh-faktor
- Patsient suunatakse KT uuringule peaajust;
- 2 perifeerset veeniteed

- Trombolüüsravi otsustab neuroloog
  - täidab NIH insuldiskaala
  - näidustused ja vastunäidustused
  - alustab trombolüüsi protokoll

Trombolüüsi näidustused

- Vanus >18a.
- Kerge või keskmise raskusega isheemiline insult (NIHSS 2-25)
- Kliinilise leiu püsimine 30min – 4,5 h.
- Patsient/sugulased protseduurist informeeritud
- Patsient oli varem iseseisev, ei vajanud igapäevaelus kõrvalabi
- Kui KT-s algava infarkti tunnused, siis suuruselt vähem kui 1/3 *a. cerebri media* varustusalast

Vastunäidustused (lühendatud)

- Sümptomite tekke algus pole teada
- Väga raske insult NIHSS >25
- Varasem insult või peatrauma <3 kuu
- Müokardi infarkt < 3 kuud
- Verejooksud, suured operatsioonid hiljuti anamneesis
- **INR >1,7**
- Aneurüsm, intratserberaalne hemorraagia, ajukasvaja
- IV staadiumi vähk
- Muu raske haigus, mis piirab oluliselt patsiendi prognoosi
- **Trombotsütopeenia (<100x10⁹/l)**

Kuidas trombolüüs toimub?

- *Actilyse* (alteplaas) boolusdoos (10% koguanusest) manustada 2-3 minuti jooksul.

Ülejäänud annus infusioonina 1 tunni jooksul.

- Annus 0,9 mg/kg
- **Actilyse ampulli hind 400 EUR**
- Kulu 1,5 – 2 ampulli

Rekanalisatsioon

Rekanalisesatsioon 2 t jooksul ravimi
manustamisest:

Täielik 30%

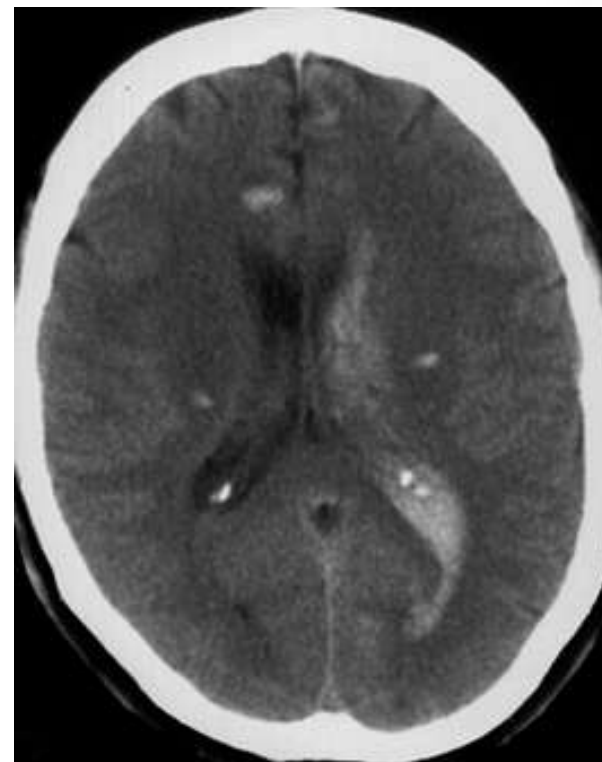
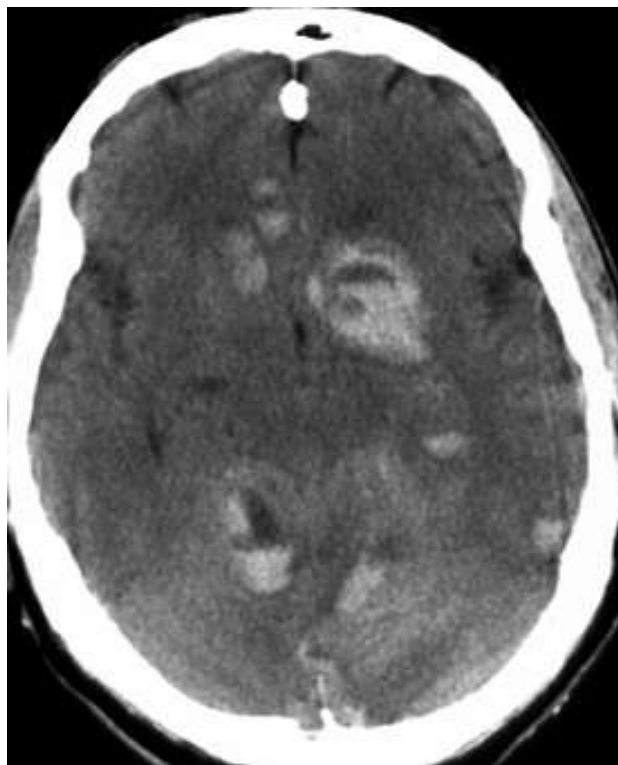
Osaline 48%

Ei ole rekanalisesiooni 22%

Reklusiooni risk 34%

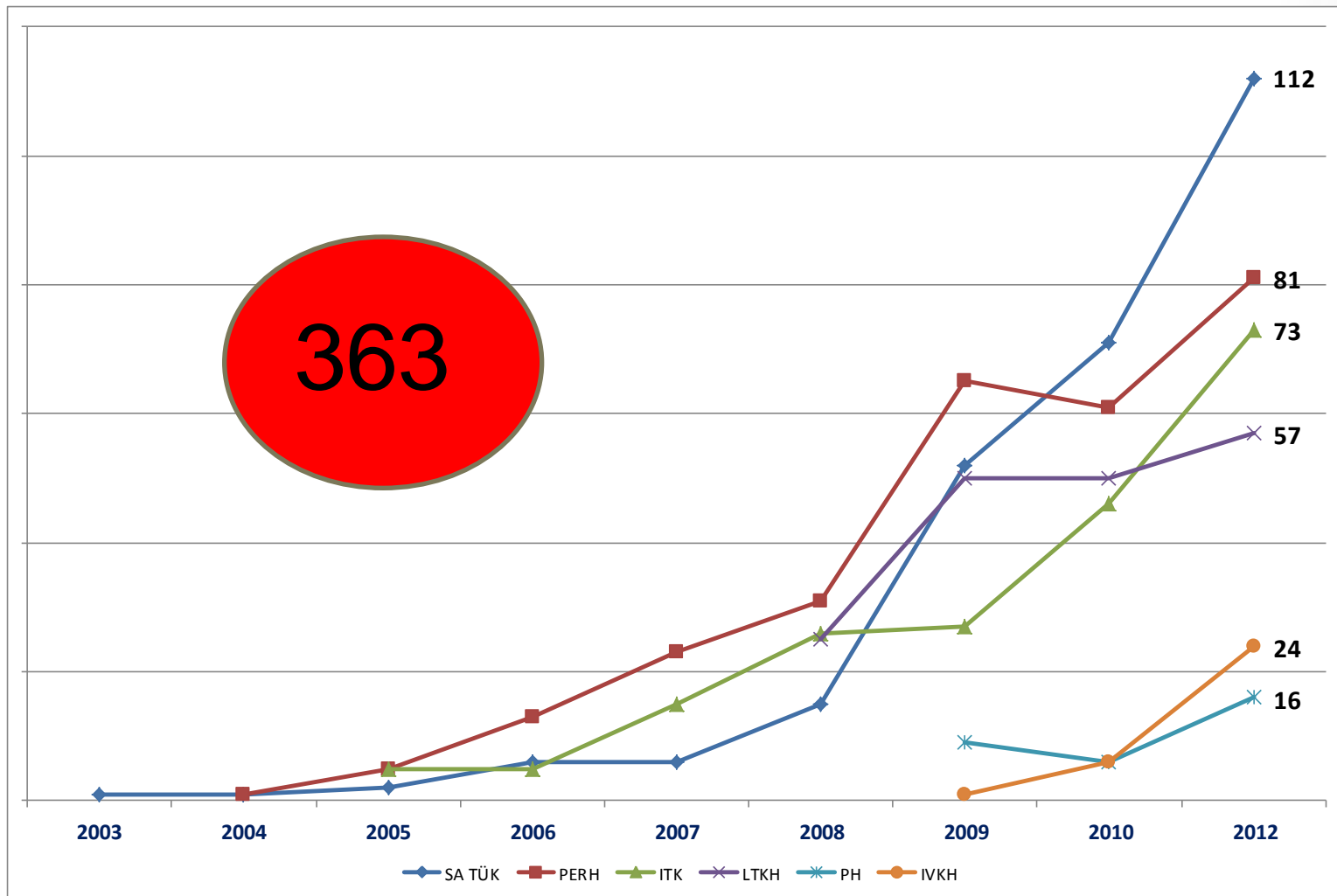

IV trombolüüsijärgne hemorraagia

Sümptomaatiline (2%) või asümptomaatiline
(10%)

Trombolüüsravi isheemilise insuldi korral Eestis

Oluline on elanikkonna teavitamine

Tulevik

- Uued võimalused:
  - iv trombolüüs + trombektoomia 8h
  - iv trombolüüs + sonotrombolüüs
  - Uued ravimid (tenekteplaas, desmoteplaas)
  - Terapeutiline hüpotermia
  - Pikem alteplaasi ajaaken 9h
- Elanikkonna teavitamine

Insuldi trombolüüsravi ja suukaudse antikoagulantravi ohud

ELMÜ XV Suvekool 2013

Kuido Nõmm

TÜK AIK EMO

KVÜÕA

Tartu Kiirabi

Janika Kõrv

TÜ närvikliinik

Varfariini peamised näidustused

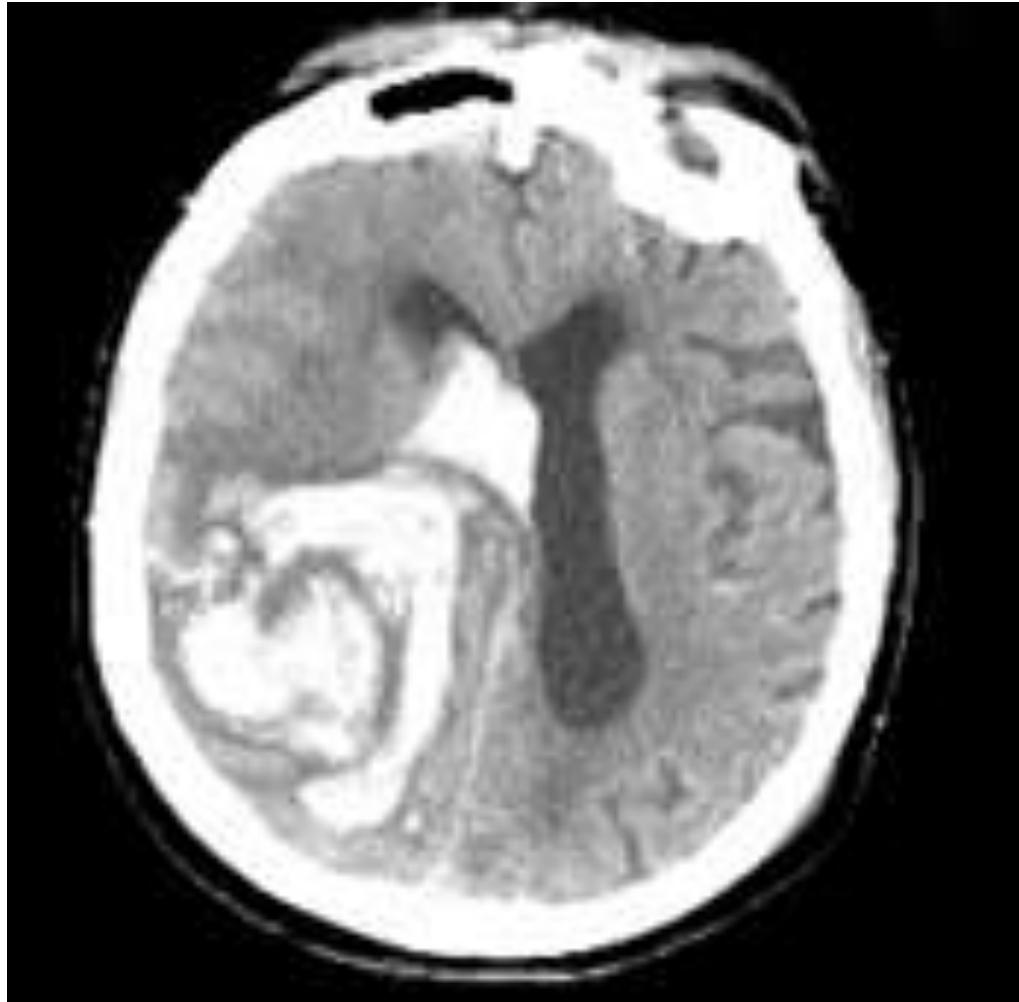
- Kodade virvendus/laperdus
  - persistentne
  - sagedased paroksüsmid
- Mehhaaniline klapiprotees
- Kopsuarteri trombemboolia
- Süvaveeni tromboos

Tegelikult on tegemist rotimürgiga!! 😊

Marevaniseerimise tüsistused

- HEMORRAAGIA
  - Intratserebraalne
  - Seedetrakt
  - Urotrakt
  - GÜnekoloogiline
- Jt...
- Eestis Marevani kasutajaid: 7,11
DPD/1000/24h
- Hemorraagiat esineb 0,9-2,7% tarvitajatest

Intratserebraalne hemorraagia

OCTAPLEX®

- Protrombiini Kompleksi Kontsentraat
  - One 20 mL vial of octaplex contains the following:
    - Human Coagulation Factor II 220-760 IU
    - Human Coagulation Factor VII 180-480 IU
    - Human Coagulation Factor IX 400-620 IU
    - Human Coagulation Factor X 360-600 IU
    - Protein C 140-620 IU
    - Protein S 140-640 IU
- Näidustatud Marevani tarvitajatel Marevani antidoodina
  - Kui INR kõrge ja kontrollimatu verejooks
  - Kui INR terapeutilises vahemikus, aga vajadus **kohese** erakorralise kirurgia järele

Octaplex® - annusamine

- Annustamine sõltuvalt INR-i väärtusest ja patsiendi kaalust
2 kuni max 6 ampulli
- Ühe ampulli hind 300 EUR

